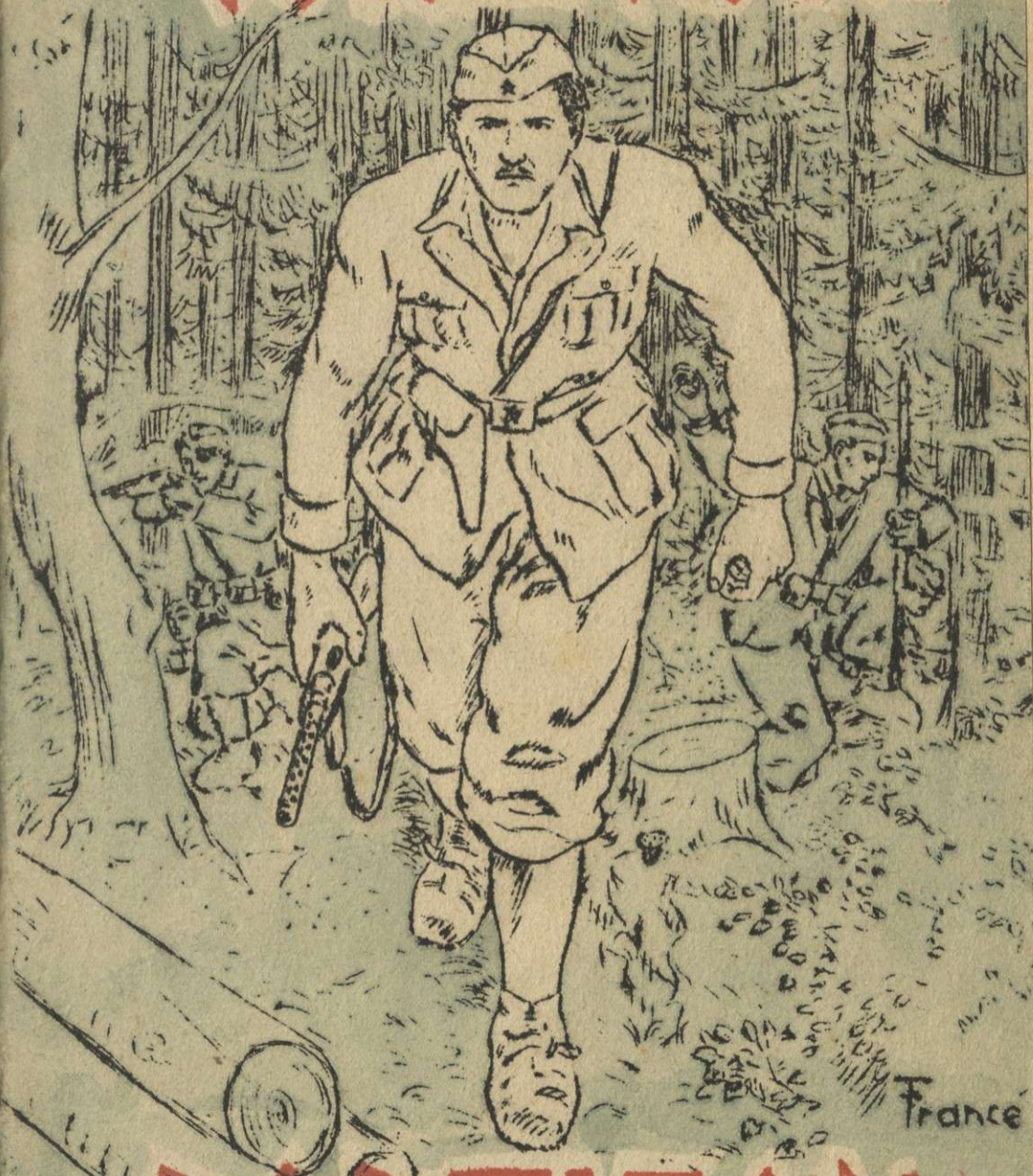


P 1095

GORENJSKI



France

PARTIZAN

GORENJSKI PARTIZAN



ŠT.: 11-12

LETO: II.

IZHAJA VSAKIH 14 DNI

VSEBINA

Pogled nazaj in naprej /Črtomir/....Stran	3
akcije naših edinic	" 5
Novi podoficirji NOV in PO Slovenije	
v našem odredu	" 9
iz borb se učimo /Boris Globočnik/..	" 11
Kako moramo organizirati politične	
ure /Ljubo/	" 16
Propagandno delo naših edinic	
/Črtomir/	" 19
Vojaški in politični pregled/Ljubo/	" 29
★	
68.obletnica rojstva Ivana Cankarja	
/Črtomir/	" 36
2.obletnica smrti Toneta Tomšiča	
/Črtomir/	" 37
Najboljši padajo /Kužo, II.bat./.....	" 38
Inotu-na prerani grob /Kekec, I.bat./	" 39
Vstajenje /Drago, 2.MSV/.....	" 40
Juriš na Gestapo /Stane/.....	" 41
Na dan Slovan /Janko, II.bat./.....	" 44
Napad na vlak /Stane/.....	" 45
Hajka /Olga, I.bat./.....	" 48
Partizan se smeje	" 50



Pogled nazaj in naprej

Vse naše dosedanje časopisje od četnih glasil pa do odrednega je bilo precej daleč od tega, kar bi vojaški list moral biti. Vrednost vojaškega lista se meri po tem, koliko in kako dviga hrabrost, borbenost, moralno in požrtvovalnost naših borcev.

Kako smo mi izpolnjevali to nalogo?

Čeli smo psalme sami sebi, polne samoobčudovanja in samohvale. To je bilo narobe. Bahavost ne dviga, temveč uspava, demoralizira, zato je škodljiva.

Naše pripovedi so bile polne familijarnosti, ki je bila tako sentimentalna in mehka, da je bila kar ganljiva. Bratje, sestre, dekleta - in še vzdihni povrh. To ni bilo prav. Mi nismo punce v internatu. Naša borba je trda. Mehkoba ne utrjuje, temveč dela iz borca mevžo; zato je škodljiva.

V naših člankih so se košatile zveneče fraze o svobodi, pravici, novi domovini. Napihnjene, a votle besede ne razvnamajo, temveč gluše ušesa; zato so škodljive.

Kdor si je sliko o nas ustvaril po našem časopisju, nas ne pozna. Ima nas za slabše, kot smo.

Najboljša propaganda in najuspešnejši pogon k napredku je resnica. Zato pokažimo v naših časopisih svoj resnični obraz, pokažimo v njih svoje resnično življenje z vsemi dobrimi in slabimi stranmi.

Lisali bomo o delavnosti naših edinic, ki jo bomo kritično ogledovali od vseh strani, da se bomo iz izkušenj, iz uspehov in neuspehov svojih prizadevanj učili, da bomo iz prestanih naporov in žrtev črpali korist za nadaljnje delo, da bomo stalno napredovali.

Posvetili bomo pozornost vsem vprašanjem

vojaškega, političnega in organizatoričnega značaja, kakor se bodo pojavljala v naših edinicah; dvigali bomo našo borbenost, krepili politično zavednost in utrjevali vzgledne odnose med tovariši.

Raskrinkavali bomo politične spletke izdajalske gestapovske belo-plave garde, kakor se na terenu pojavljajo in z mobilizacijo vnašajo v našo vojsko.

Gorenjske partizane bomo seznanjali tudi z življenjem in borbami drugih partizanov.

Proslavljali bomo naše borce. A mesta bomo dali samo s hrabrostjo in požrtvovalnostjo v borbah trdo zasluženi hvali.

Vse, kar bomo pisali, mora biti vključeno v tok današnjega dogajanja, nas mora utrjevati v borbenosti, požrtvovalnosti in predanosti našim ciljem.

Pozivamo funkcionarje naših edinic, ter vse naše borce in čitatelje, da nam pošiljajo prispevke v tem duhu. Pozivamo vse tovariše, da nam poročajo o svojih izkušnjah, do-
gnanjih in ugotovitvah.

V razumevanju potreb našega življenja in nalog našega tiska naj pri našem glasilu sodeluje vsakdo, ki more v tej smeri prispevati k naši narodno osvobodilni borbi.

Črtomir, urednik

KREPIMO UDARNE
SILE
NAŠE VOJSKE!

Dejavnosti naših edincev

- 12.4. sta 2 borca iz 3. minerske čete ustavila ozkotirni tovorni vlak, ki vozil med tovarnama KID Jesenice - Javornik. Mobilizirala sta moštvo, ki ga je eden od njiju odpeljal, drugi pa je miniral vlak. Motor z vagončki vred se je popolnoma uničen zvalil čez nasip. Tudi proga je bila močno poškodovana, tako da je bil promet za dalj časa ustavljen.
- 14.4. je patrola III. bat. uničila čuvajnico na železniški progi v bližini Žirovnice. Istega dne so sestriže tovariši iz 3. minerske čete podali k predoru pri podhodu z namenom, da minirajo bunker, ki so ga bili Nemci pravkar na novo postavili. A že med potjo so izvedeli, da je bunker ves zamrežen in zastražen. Vendar so se kljub temu priplazili v neposredno bližino, napadli stražo z bombami in odšli. Posadka je odprla močan ogenj iz mitraljezov in brzostrelk, ki pa ni povzročil našim nobene škode. 1 nemški stražar je bil ubit.
- 15.4. je 1. minerska četa pod Križno goro nad Skofjo Loko napadla skupino Nemcev in belogardistov, ko so ravno pozigali 2 gospodarski poslopji. Sovražnik se je po prvem presenečenju razvil v strelce in začel napadati naše položaje. Po 2-urni borbi je bila četa zaradi sovražnikove premoči prisiljena zavzeti nov položaj 200 m više, odkoder je ponovno odprla ogenj na sovražnika, ki je nato prenehal z napadanjem in se umaknil v smeri proti Skofji Loki. V borbi je bil 1 sovražnik ubit, 5 pa jih je bilo ranjenih. Naša četa ni imela izgub.
- 19.4. je prišla v vas Povelje pod Storiščem 2.č.

II. bat. in se spopadla z nemško patrolo 15 mož. Ko je slišala streljanje, je patrola 1. čete II. bat. prišla na pomoč in izvršila juriš na Nemce, ki so se zatekli v hiše in tako imeli dobre zaklone. Kljub temu je imel sovražnik 5 mrtvih in 6 ranjenih.

Istega dne je patrola III. bat. postavljala zasedo na Javorniškem rovtu, pri tem naletela na sovražno patrolo 4 mož in jo napadla. 2 Nemca sta obležala mrtva, 2 sta zbežala. Naši so zaplenili 2 puški z municijo

20.4. je patrola 2. čete III. bat. na progi Jesenice - Lesce z lesenimi drogovi in ključki premaknila železniški tir za 10 cm. Ko je poln tovorni vlak privozil na poškodovano mesto, so 3 železniški vozovi, ki so bili priključeni pred lokomotivo zdrseli po nasipu, lokomotiva pa se je z vso močjo zaletela v škarpo, se odbila in obležala na robu nasipa. Lokomotiva je bila popolnoma uničena, prav tako 3 vagoni, več vagonov pa je bilo poškodovanih. Promet je bil ustavljen za 21 ur.

Istega dne je patrola iste čete v bližini Radovljice prekinila električni vod visoke napetosti, s čimer je bil Radovljici odvzet električni tok. Požaganih je bilo 6 drogov.

21.4. je patrola 1. MSV napadla orožniško patrolo na progi Kranj - Podnart. 4 orožniki so bili ubiti, 2 ranjena. Zaradi plane, ki je naše ločila od sovražnika in ni nudila nikakega kritja, naša patrola ni mogla zapleniti orožja.

22.4. je patrola III. bat. na progi Radovljica - Lesce iztirila tovorni vlak; promet na progi je bil za dalj časa prekinjen. Istega dne je patrola istega bataljona napadla sovražno skupino 80 mož na Smokuš-

kem vrhu. Po 1-urni borbi se je patrولا zaradi sovražnikove premoči umaknila. Ostale patrولة III. bat. so Nemce napadale in zasledovale. Sovražnik je imel 5 mrtvih in več ranjenih. Ko so se Nemci vračali po smokuški dolini, sta jih zme-ga napadla politkomisar tov. Sašo in vodnik 2. čete tov. Črnivec. Nemci so panično pribežali v dolino, kar je na naše ljudstvo napravilo zelo ugoden vtis. Istega dne je 3. MSV požgal most preko Radovne na cesti Bled-Mojstrana.

23.4. je sovražna skupina v jakosti 100 mož v bližini Drage pri Škofji Loki napadla zasedo III. bat., sestojęčo iz 4 mož. Kljub temu, da so bili popolnoma obkoljeni, so se vsi 4 tovariši prebili skoz obroč.

24.4. je patrولا II. bat., ki je spremljala novomobilizirance, na povratku skupno s tovariši VOS-a iz zasede napadla skupino 16 Nemcev in belogardistov. Sovražnik je utrpel 8 mrtvih. Na naši strani ni bilo izgub.

Istega dne je patrولا 3. MSV v jakosti 3 mož na Javorniku pri Jesenicah minirala vodno cev, ki dovaja vodo v elektrarno ki goni 3 obrate. Zaradi učinka te sabotažne akcije so bili za 1 teden ustavljeni na Javorniku naslednji oddelki: fina pločevina, fina proga, groba proga, velike škarje, dostaza in obrati, ki so z ome-njenimi v neposredni zvezi.

26. in

27.4. je 1. MSV miniral železniško progo v bližini postaje Sv. Jošt pri Kranju. V obeh primerih sta bili poškodovani lokomotivi in je bil promet za dalj časa prekinjen.

KATERA EDINICA BO IZTIRILA NAJVEČ VLAKOV?

- 27.4. je patrrola 3. MSV v Radovni napadla nemško patrlo 3 mož ter pri tem 2 ujela, enega pa ubila. Naši borci so zaplenili 3 puške, 2 pištoli in nekaj vojaške opreme.
- 2.5. sta 2 minerca 3. MSV minirala 2 železna električna drogova za vod visoke napetosti pri Jesenicah. Drogova sta bila porušena, s čimer je bil prekinjen vod v dolžini ca 300 m.
- 5.5. je skupina 6 tovarišev iz 1. MSV pri Spodnji Besnici minirala progo Kranj - Jesenice. Brzi vlak, ki je privozil, se je zaradi eksplozije, ki je progo močno poškodovala, iztiril. Pri tem sta bila ubita 2 Nemca. Proga je bila pokvarjena v dolžini 200 m. Promet je bil ustavljen za 6 ur.
- 6.5. je oddelek 2. in 3. čete I. bataljona nad vasjo Gaberk v Poljanski dolini iz zasede napadel sovražno kolono in jo pognal v paničen beg. Sovražnik je imel 6 mrtvih in več ranjenih. Naši niso imeli nikakih izgub.
- 8.5. ponoči je patrrola 11 mož na železniški progi med postajama Reteče - Škofja Loka iz zasede napadla sovražno železniško patrlo 8-lo mož, ki se je takoj panično razbežala. Zaradi popolne teme rezultata te akcije ni bilo mogoče ugotoviti.

Smrt fašizmu - svobodo narodu!

*Kateri
edini so ubili največ
sovražnikov?*

NOVI PODOFICIRJI NOV IN PO SLOVENIJE V

NAŠEM ODREDU

Z ukazom Glavnega štaba NOV in PO Slovenije št. 5 z dne 22.2.44 so bili imenovani naslednji tovariši:

v č i n s t a r e j š e g a v o d n i k a:

392. Alič Matevž - Slavček, nam. komandirja, 2. čete II. bataljona G.O.

v č i n v o d n i k a:

260. Nastran Benjamin - Miloš, nam. komandanta I. bataljona "Tomaževega" G.O.

v č i n m l a j š e g a v o d n i k a:

129. Pintar Alojz v 3. MSV G.O.

130. Zorko Ladislav v 3. MSV G.O.

Z ukazom Glavnega štaba NOV in PO Slovenije št. 6 z dne 22.2.44 so bili imenovani naslednji tovariši:

v č i n s t a r e j š e g a v o d n i k a:

445. Blažin Lovro - Dušan, komandir 3.čete I. bataljona "Tomaževega" G.O.

446. Debenc Andrej - Čivko, vodnik 2. MSV G.O.

v č i n m l a j š e g a v o d n i k a:

136. Rape Vladimir, desetar v 1. MSV G.O.

v č i n d e s e t a r j a:

166. Bogataj Janko, vodnik v 2.četi II.bat.G.O.

Z ukazom Glavnega štaba NOV in PO Slovenije št. 7 z dne 25.3.44 so bili imenovani naslednji tovariši:

v č i n s t a r e j š e g a v o d n i k a:

489. Ažman Valentin, ekonom 2.trasp.karaule GO

490. Korošec Anton, ekonom v štabu G.O.

v č i n d e s e t a r j a s :

194. Soršek Jože, komandir 1.čete I.bat. G.O.

195. Brodar Ivan, komandir 3.čete II.bat. G.O.

Čestitamo novim podoficirjem NOV in PO Slovenije k njihoveму imenovanju.

Smrt fašizmu - svobodo narodu!

Za Gor. odred:

Politkomisar:

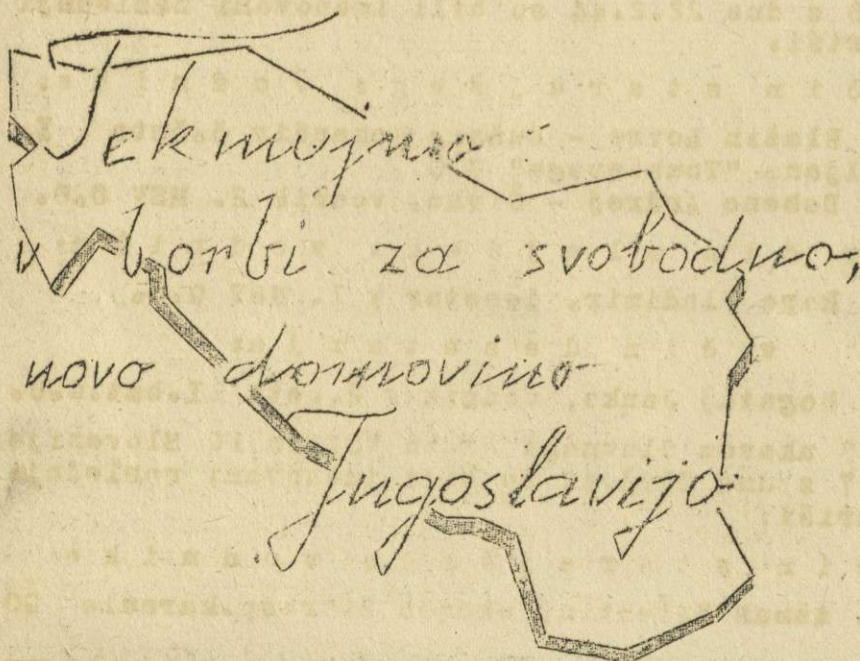
Načelnik štaba:
podporočnik

Komandant:

kržišnik A. l.r.

Globočnik B. l.r.

Škrabar L.Lz



Tekmujemo
v borbi za svobodno,
novo demokratsko
Jugoslavijo.

IZ BORB SE UČIMO

Edinice našega Odreda so v preteklih treh mesecih močno pojačale aktivnost na vsem teritoriju Gorenjske. Pojačale so svoje številčno stanje in oborožitev. Prodrle so na sektorje, kjer se do sedaj naša vojska ni zadrževala ali se je v teku Osvobodilne borbe začasno umaknila zaradi premočnega pritiska okupatorja ali zaradi večjih potreb drugod. Pojavljanje naših čet na terenu, kjer so se do sedaj kretale žandarske patrrole petih mož, ob cestah, kjer so vozili vojaški avtomobili brez spremstva oklopnjakov in v vaseh, kjer polovica prebivalstva sploh še ni videla partizanov, je pomenilo važen preokret v teh krajih; vzbudilo je preplah pri okupatorju in domačih izdajalcih, a na drugi strani odobravanje in zaščeno zavednega slovenskega ljudstva, ki je v tem videl slabost fašistične Nemčije. Povečalo se je upanje v bližnja polom Hitlerjeve armade. Zlasti izrazit je bil ta preokret na levem bregu Save, kjer se je okupator kolikortoliko smatral za gospodarja položaja.

Jasno je in s tem smo tudi računali, da bo okupator na ta naš napad in razvoj nujno reagiral. Še posebno neprijetno je zadela naša aktivnost domače izdajalce, ki so verjetno še računali, da bo prebivalstvo v krajih, kjer se redko pojavlja naša vojska, nasedalo njihovim lažem in klevetam, dočim so bili sedaj primorani, da se jasno opredelijo in pokažejo neprikrito svoje popolno sodelovanje z okupatorjem.

Sovražnik je ojačal svoje posojanke in izvedel vrsto ofenziv na naše edinice. Tako je prodril na sektor I. bataljona, izvršil več napadov na II. bataljon in v zadnjem času izvršil ofenzivo na sektor III. bataljona. Tudi na predelih drugih naših edinic je bil sovražnik precej aktiven. Cilj njegovega prizadevanja je bil, da o-

hromi našo aktivnost, da nas prisili zapustiti gotove predele, ki so za Nemce posebno iz vojaških in političnih razlogov važni, a predvsem, da uniči čim več naše žive sile. Naši bataljoni in čete so te napade v glavnem odbile ali pa so se spretno umaknile tam, kjer bi sovražnik mogel izkoristiti svoje prednosti in mu s tem preprečile, da jim iztrga incijativo v operacijah. V teh borbah, to je od srede marca, je sovražnik imel težke izgube. Ubitih je bilo po zanesljivih podatkih 142 sovražnih vojakov, še več pa je bilo ranjenih. V večih slučajih sovražnih žrtev ni bilo mogoče ugotoviti, ker so jih Nemci skrbno prikrivali in moramo računati, da so imeli znatno večje izgube. Pri vsem tem pa se jim ni posrečilo izvršiti zadanih nalog niti v enem pogledu: Naše edinice so ravno v tem času izvršile posebno mnogo akcij na najbolj izpostavljenih terenih in prenesle borbo še bliže okupatorjevim centrom, dočim so bile naše izgube razmeroma majhne.

Čeprav moramo računati, da bo sovražnik skušal obdržati za vsako ceno svoj položaj in da si bomo morali vsak svoj uspeh trdo priboriti, se zdi, da je popustil v svoji aktivnosti in zastoj išče novih sredstev, da bi zavrl naš razvoj. Poleg tega je treba upoštevati, da smo pred velikimi dogodki na svetovnih bojiščih, kjer bo v kratkem nujno potreboval vse razpoložljive sile in bo verjetno radi tega moral tudi na Gorenjskem odtegniti del svojih sil, ali če to neprav gotovo istih ne bo mogel pojačati. Za naš Odred predstavljajo zadnji meseci čas preizkušnje, čas žilave borbe in vrsto trdih bojev med nami in okupatorjem za incijativo na našem sektorju. Lahko trdimo, da so naši borci, komandirji, komandanti in politkomisarji to preizkušnjo prestali in dokazali, da so sposobni dokončati našo osvobodilno borbo do popolne zmage. Na drugostrani pa smo si pridobili novih izkušenj iz vodnih borb in akcij.

Na tem mestu pa moramo pokazati tudi ne napake, ki smo jih storili v tem času, kajti tudi iz teh črpamo odlične izkušnje za bodočo borbo. Večina naših edinic ni dovolj energično reagirala na sovražnikovo delovanje, štabi edinic niso znali izkoristiti posameznih prednosti in prilik za hitre udarce v teku borbe ali niso pokazali dovolj maneverskih sposobnosti. Tu navajamo nekaj primerov. II. bataljon se je stalno drževal na istem terenu, čeprav se je moglo sklepati, da okupator v gotovih postojankah koncentrira moštvo za specialen napad na to edinicu. Bataljon niti ni izvedel zadostne obveščevalne in izvidniške službe. Posledica je bila, da je bil ponovno napaden v bližini taborišč ali celo v taborišču samem, namesto da bi izvršil pravočasno pokret in napadel sovražnika na drugem kraju, kjer bi ta najmanj pričakoval, in s tem obdržal inicijativo trdno v svojih rokah. Dalje III. bataljon v času, ko je bil sovražnik na njegovem sektorju še precej neaktiven, ni izkoristil ugodne prilike za izvedbo akcij večjega obsega, s čimer bi razbremenil II. bataljon, ampak je v glavnem vršil manjše akcije, s čimer je prepustil okupatorju, da sam izbere čas za napad na bataljon, kar se je pozneje tudi zgodilo. Tudi I. bataljon ni pokazal dovolj odločnosti, da bi preprečil pogosto patroliranje sovražnika na njegovem sektorju.

Vendar, kakor že preje omenjamo, predstavlja jo zadnje borbe za nas popoln uspeh in posamezne napake niso imele odločilnih posledic na splošni razvoj naše borbe na Gorenjskem. Našim borcem moramo priznati vztrajnost, požrtvovalnost in zavednost, ki so jo neštetokrat dokazali, in navedene napake ugotavljamo zgolj radi tega, da bi se iz njih učili in da bi se v bodoče ne ponavljale. Vzroki za to, da sovražnik ni uspel v svoji kampanji in ni dosegel predpostavljanih ciljev, so bili naslednji: izkušnost in zila-vost naših borcev in komandnega kadra v borbi z

močnejšim nasprotnikom, spoznavanje terena in lokalnih prilik, sovražnikovo šablonsko izvajanje napadov, ki jih vrši striktno po predhodno izdelanemu načrtu, ne upoštevajoč izprememb, ki nastopajo v teku borbe same, in končno slabo moralno stanje pri delu sovražnikovih sil.

Po vsem tem lahko danes ugotovimo, da okupator vedno bolj izbegava odkrito borbo in skuša uporabljati taktiko nenadnih prepadov na naše vojne ustanove, manjše edinice, taktiko zahrbtnih napadov in izpadov napram civilnemu prebivalstvu, pri čemer se skuša okoristiti z izdajstvi naših narodnih odpadnikov. Na podlagi te ugotovitve je nujno, da izkoristimo ta preokret oz. sovražnikovo slabost in da praktično izvajamo svoje sklepe. Naša vojska mora popolnoma iztrgati inicijativo okupatorju iz rok, preiti postopoma od partizanske taktike, diverzantskih akcij, manjših borb in zased k načrtnim akcijam večjega obsega. Vršiti je treba napade z vso edinico, tam kjer se okupator najmanj nadeja in kjer ga je mogoče najbolj občutno zadeti. Štabi in komande edinic morajo predhodno v vseh podrobnostih proučiti pogoje in momente za izvedbo določene akcije, katera se mora izvesti dosledno. Cilj vsake akcije naj bo: potolči sovražnika do konca in zapleniti orožje. Izbrati je treba najugodnejši moment za izvedbo juriša, to je navadno takoj po prvem presenečenju, ko je sovražnik dobil močan moralni udarec in utrpel največje izgube žive sile, ko se še ni orientiral in nima ugodnih položajev. Juriš je treba izvesti z glavnino edinice, istočasno, hitro in energično. Nikakor pa pustiti sovražnika, da se orientira in si poišče dobre zaklone. V tem slučaju pride do brezplodnega puškarjenja med katerim dobi sovražnik pomoč in s tem prepreči uspešno izvedbo akcije. Pravilno izvedeni juriš,

KATERA EDINICA BO ZAPLENILA NAJVEČ OROŽJA?

za katerega je izbran pravi moment, je operacija, ki zahteva najmanj žrtev in dovede do najboljših uspehov.

Po vsaki akciji mora takoj po prihodu v taborišče komandni kader iznesti kritiko akcije, ugotoviti, zakaj je akcija uspela ali zakaj ni uspela in obenem vzroke neuspeha ter na podlagi teh ugotovitev izvršiti ukrepe, da se napake v bodoče ne bi ponavljale. Tovariši, ki so se udeležili vojaških tečajev, imajo v borbi in pri izvajanju kritike najlepšo priliko, da prenesejo teoretično znanje, ki so ga pridobili na tečajih, v prakso.

V nekaterih akcijah komande edinice niso zna-
le izkoristiti že pridobljenih uspehov. Čeprav so
bile akcije dobro pripravljene in se je borba
razvijala uspešno, ta kljub vsem pogojem ni bila
izpeljana do konca in je bila s tem zamujena pri-
lika za popoln materialen in moralen uspeh ak-
cije. Navajamo en primer 1. MSV, ki je bil v
preteklem mesecu zelo aktiven ter so njegovi bor-
ci in starešine dokazali veliko požrtvovalnost in
borbenost, je izvedel precej vojaških in sabo-
tažnih akcij in prizadejal sovražniku močne iz-
gube in škodo. Tako je dne 21.4. napadel orož-
niško patrolo šest mož na železniški progi med
postajama Kranj - Podnart. Sovražnik je bil moč-
no iznenaden in preden je mogel izvesti uspešno
obrambo, so bili ubiti 4 Nemci, 2 pa sta bila
ranjena, od teh eden tako težko, da je po nekaj
dneh umrl. Po poročilu, ki smo ga prejeli, ved
ni izvršil juriša zaradi slabega položaja, ker
se je nahajala med našimi borci in sovražnikom
čistina, ki ni nudila nikakega zaklona. Jasno je,
da v tem slučaju komanda edinice ni pravilno pre-
cenila trenutne situacije in ni izkoristila pri-
like, da zapleni orožje. Prepričani pa smo tudi,
da se v bodoče sličen slučaj v 1. MSV ne bo pri-
petil.

Naši borci, podoficirji, oficirji in polit-
komisarji so vedno pokazali pogum in predanost

naši osvobodilni borbi. Potrebno pa je, da znamo pravilno uporabiti naše izkušnje in se čim bolj izpopolnimo, da bomo lahko pod vsakimi pogoji in v vseh prilikah zadajali sovražniku vedno težje udarce pri minimalnih lastnih izgubah. Naša šola so borbe, iz katerih bo izšla naša vojska zmagovita, vredna slave, ki si jo danes spleta, in sposobna braniti pravice slovenskega ljudstva v vojni in miru.

Boris Globočnik-
podporočnik

kako moramo organizirati politične ure

Slabo stran političnih ur, obstoječo v sektaštvu, ki se je čestokrat pojavljalo na predavanjih v naših edinicah, smo obravnavali v zadnji okrožnici, v kateri ste dobili za tadel potrebna navodila.

Danes bomo na tem mestu vzeli v prstres drugo slabo stran, ki se kaže pri organiziranju političnih ur.

Na političnih urah po naših edinicah predavajo izključno politkomisarji čet ali bataljonov. Obstoji tendenca, da morajo samo politkomisarji voditi politične ure in predavati na njih. Ta tendenca je popolnoma napačna. Medtem ko se politkomisarji s tem, da sami vršijo politične ure, trudijo, da bi čim bolj dvignili zgrajenost in politično zavednost moštva, izključujejo na drugi strani s tem, da politdelegatom in drugim za to zmožnim tovarišem ne dajo prilike, da bi imeli politične ure, vso možnost razvoja politkomisarskega kadra samega. Prav tega momenta politkomisarji pri organiziranju političnih ur ne jemljejo v obzir. Dviganje in gradnjo politkomisarskega kadra pojmujejo preozko, kar pomeni, da se ne zavedajo dovolj ali

sploh nič, kakšne važnosti in pomena je graditev in dviganje kadra, ki ga gradimo in ga moramo graditi med najtršo borbo z okupatorjem.

Vzporedno s povečanjem našega odreda v zvezi z mobilizacijo je nastal problem kadra in to predvsem politkomisarskega. Pokazale so se posledice naše nepravilne politike, ki smo jo vodili pri dviganju in gradnji kadra. Zato je naša naloga, da odpravimo vse te nepravilnosti in si s tem zagotovimo dovolj dobrega kadra. Ne samo, da bomo sproti gradili in ustvarjali kadre, ampak naš cilj mora biti, da ustvarimo rezervar političnega kadra. Pred nami so še velike naloge, naša vojska je v razvoju in sredi svojega poleta, istočasno pa bomo lahko kader odstopili tudi sosednjim edinicam kot na prim. Zapadno koroškemu odredu, kjer ni take možnosti za njega razvoj. Iz našega odreda se bodo gradili še novi odredi, še nove brigade itd. V tem stoje naše naloge, v smislu katerih moramo usmeriti svoje delovanje na področju dviganja in vzgoje kadra.

Politične ure, ki so jih do sedaj imeli samo politkomisarji, morajo od zdaj naprej imeti tudi politdelegati in vsak tovariš, ki je zmožen in ima veselje ter pogoje za nadaljni razvoj. Zavedati se moramo, da tu ne gre za zgrejevanje enega samega, nasprotno, gre za zgrejevanje vseh, treba je dvigati čim večji in čim boljši kader.

S takim postopanjem bomo dali možnost tudi ostalim tovarišem, predvsem pa politdelegatom, da bodo čim bolj dojemali to, kar mora imeti vsak politični funkcionar v vojski, da bodo čim prej doraščali svojim nalogam.

Kadar smo do sedaj postavljali politkomisarje, večina izmed njih, čeprav so imeli vsa pogoje za to, ni odgovarjala svoji dolžnosti. Tujja jim je bila organizacija, niso znali uvelja-

KATERA EDINICA BO IMELA NAJVEČ POLITIČNIE UR ?

viti svoje avtoritete do moštva ali v štabu. Niso znali voditi in vršiti predavanj, kaj šele organizirati politične ure. Zakaj? Zato, ker jim prej kot politdelegatoni ni bila dana možnost, da bi se v tem razvili, vpeljali in pridobili lastnosti in znanje, katere mora imeti politkomisar. Bili so tudi n.pr. slučajji, da je bil politkomisar dobro zgrajen, pa zaradi tremeni ni mogel spraviti skupaj ene politične ure. In to zopet zaradi tega, ker mu kot politdelegatoni bila dana prilika, da bi imel politične ure, da bi pridobil tiste dobre strani, ki bi mu dale vse postavke dobrega politkomisarja. Tudi tovarišem, ki sicer nimajo nobene dolžnosti, a kažejo pri političnih urah in pri debatah veselje in zanimanje ter imajo pogoje za nadaljnji razvoj, moramo dati možnost, da sami po svojih značajstih vršijo politične ure, ker to so bodoči politdelegati, politkomisarji.

Pri vsaki taki politični uri pomaga dotičnemu tovarišu, če je treba, politkomisar. Vse napake in pomanjkljivosti in tudi dobre strani iznese politkomisar na kritičnih urah, kjer dobi jo vpogled vanje tudi ostali tovariši. Poleg tega da tudi navodila, ki bodo izpopolnila bodoče ure. Iz tega lahko razvidite, da politkomisarji niso samo tisti, ki na političnih urah predavajo, ampak, tudi tisti, ki te politične ure organizirajo, kar je izredne važnosti prav zaradi gornjih dejstev.

S političnimi urami organiziranimi na tem principu in s takim postopkom bomo dosegli pravilno ocenjevanje dviganja in graditve politkomisarskega kadra. Tako bomo šli tudi na tem področju vzporedno z razvojem časa. S kadrom bomo postavili temelje našim edinicam, z njimi jih bomo utrdili na političnih urah, ki bodo dvigale politično prekaljenost in zavest moštva in

KATERA EDINICA BO IMELA NAJVEČ KRITIČNIH UR?

gradili spet nove kadre. S pravilno organizacijo političnih ur bomo imeli tudi pravilen vpogled v naš kader, v zmožnosti in sposobnosti podincev, videli bomo, kateri tovariš, kateri politdelegat bo najbolj ustrezal in bo najbolj dočrasel dolžnosti politdelegata ali politikomisarja ob prilikah potrebe.

Iz dnevnih poročil, katere prejemamo od naših edinic, bomo najboljše razvideli kako se politikomisarji zavedajo važnosti in pomena zgoraj povedanega in kako so pristopili k temu delu.

Pri vsem tem se moramo še posebno zavedati pomembnih besed tovariša Stalina, ki je rekel: "Kadri rešujejo vse". Te besede naj nas spremljajo pri tem delu, v tej zavesti vršimo svoje naloge in organizirajmo politične ure na principu, kot stoji v zgornjih vrstah. Ni samo to, da bomo s tem rešili vse probleme, ki so sedesedaj pojavljali pri organiziranju političnih ur, ampak bomo s tem novim organizacijskim postopkom kos ne samo današnjim ampak tudi bodočim nalogam.

Propagandno delo naših edinic

Ljubo

Žepni časopisi. Od I. bat. smo prejeli "Klic z gora" št. 3, glasilo 1. čete in "Našo silo" št. 3, glasilo 2. čete.

"Klic z gora" prinaša na prvem mestu govor tov. Primožiča na mitingu, ki ga je četa priredila. Govornik podaja razvoj naše narodne osvobodilne borbe. Ugotavlja, da prvi nemški voz v prepad, ni pa korakamo svojemu cilju - osvoboditvi nasproti. Pato pravilno poudarja potrebo pripravljenosti za borbo. Do tu je dispozicija jasna, so izvajanja logična. V nadaljnjem pa se govorniku tok misli nekoliko zmede - v škodo jasnosti. Po in pa kup tujk, ki se jih moramo v govorih na mitingih izogibati, če hočemo, da nas

bo ljudstvo razumelo - je krivo, da učinek govora ni mogel biti posebno prodoren. " Vzdrži " je pesem, ki v nekoliko neokretnih verzih izraža dobro misel. V "Mojem pobegu iz švabske vojske" neki tovariš nekoliko pustolovsko-širokoustno popisuje svoj izpad iz okupatorjeve vojske, vpletajoč v zgodbo zapletljaje, ki za nas niso bogve kako zanimivi. V pesmi "Ujeti ženi" ki je resnično doživeta in zato učinkuje, se trudi Perun osebno bol ločitve utopiti v vsenarodnemu gnevu in volji po svobodi. V tem strmejnju je pesem pozitivna. "borba mladine v severnem delu Slovenije" in "Moja prva akcija še v civilu" sta spisa reportažnega značaja o dveh akcijah terenskih delavcev, prvi zanimiv, drugi nekoliko suhoparen.

"Naša sila ubira tokrat kar pravo pot. V načelnem članku "Smisel in nujnost naše borbe" se tov. Dobravski stvarno, z resnostjo in pravilnim razumevanjem pogloblja v vzroke in razvoj našega vsenarodnega odpora proti Nemcem, osvetljuječ ob enen ozadje nastanka izdajalske bele garde. Pisec tega članka je obenem tudi avtor petih pesmi, ki jih številka prinaša. Povsebinsi so aktualnega značaja: "Življenje - boj!" in "Slovenska velika noč 1944" se neposredno dotikata naše borbe; "Tovariš" obračunava z izrastki starega kapitalističnega reda in oznanja temeljni ton nove družbe. "Svoji ženi" in "Mobilizacija" sta bolj subjektivni, a se v vsem občutju zlivata v tok našega življenja. Pesmi so oblikovno precej dozorele. Izraz je preprost, stvaren in otipljiv; ne zaganja se v višino, zato pa nikdar ne izgubi tal pod nogami in vsak partizan mu z lahkoto sledi. V borbo, med pokanje pušk nas peljeta zanimivi reportaži "Hajka" in "Moja prva pot v akcijo", od katerih prva ni brez koristnega nauka. Tovarišica Olga ima prav: Kaj bi se delali lepe in tajili, če

smo ga polomili; če smo bili ob iznenadenju le preveč panični. Možato priznanje, ki nas privede do sklepa, poboljšati se, je več vredno in bolj koristno kot slepa samohvala, ki nas dela s samim seboj zadovoljne in lene. V posebnem članku se politkonisar oddoljuje sponinu za svobodo padlih tovarišev-borcev svoje čete. Mrtvim izreka hvalo, povečuje njih junaštvo, žive kliče k naščevanju in še večjemu pogumu. Brez solz. Tako je prav. Tako se poslavlja partizan od padlih tovarišev.

2. MSV nam je poslal 10. številko svojega "Glasu Jelovice". Članek "Po treh letih" je vzpodbuden pogled na tri leta našega osvobodilnega boja z borbenim sklepom na koncu. V edini pesmi "Svobode dan" nakazuje Stane nasprotje med mirnim snovanjem prirode in hrupom boja, vendar ne izkoristi dovolj spretno situacije, da bi krepko podčrtal svojo zanišal, ki v ostalem ni slaba. Stanetov "Miting" je reportaža, kakršno bi nam morali tovariši propagandisti poslati o vsakem mitingu. Reportaža je dobra, o mitingu samesem bomo spregovorili v odstavku o mitingih "Vasovanje", v katerem Ljubo prisrčno opisuje ter si sposoja nenškega orožniškega komandirja, je vedra satira, ki ima svojo propagandno vrednost. S tem smo izčrpali vse, kar je v številki pomembnega.

Kurirji so nas razveselili s svojim časopisom. Stanica 17 G na III. liniji nam je poslala 1. številko "Kurirja iz pod Stola". Časopis je stanica izdala na lastno pobudo in je zanj tudi sama napisal vse članke. Na delo, tovariši! Ni vaše delo samo torbica čez ramo pa hajdipo svojih skrivnih stezah, katere so večkrat take, da še naši sosedge gamsi komaj vedo zanje. Vaša dolžnost je, da tudi vi začnete delati na kulturnem polju, da poprimete krepko s svojo mlado, še neizrabljeno močjo. Saj ste še mladi, tovariši, polni ste upanja v lepšo bodočnost, katera vam prihaja nasproti. Tako bodri svoje fante to-

variš Berti, komandir stanice. Tovariši so res prijeli za pero. Trije hkrati: Dušan, Radovan in Janez so se lotili popisovanja svoje poti v partizane. Jezikovno so sestavki dokaj dobri, po vsebini preveč mehki in sentimentalni. Ob koncu vsakega sestavka stoji opomba: dalje prihodnjič. Vendar pa nam te svoje obljube ne bodo mogli izpolniti. Iadli so. Vsi po vrsti so ob okupatorjevem napadu dali življenje za svobodo. A njih delo nesaae propasti. Propagandistu II. linije smo poverili nalogo izdajanje kurirskega glasila, ki bo prinašalo prispevke kurirjev vseh treh linij.

Od II. bataljona smo prejeli 2-3 številko bataljonskega glasila "Naprej k svobodi". Z "Juršem na Gestapo" in z "Napadom na vlak" se je tov. Stane izkazal mojstra v reportaži. Nekoliko manj živ a tudi dober in zanimiv je oris borbe v ružovem sestavku "Najboljši padejo". Pesem "Na dan Slovan" je aktualna, dovolj zgoščena in krepka. Kitice "Partizana voplaninah" so gladke, lahkotne, a brez posebne globine. Pesem "Iadlemu tovarišu" je pregostobesedna in premehka. V "Kulturnem pregledu" se bataljonski propagandni referent tov. Stane ozira po kulturnem snovanju čet, podvrgujoč žepne časopise stvarni, konstruktivni kritiki. Kotiček "Malo za šalo" je dober, ker z duhovitim humorjem smeši klavernega "Führerja" in biča napake posameznih tovarišev. Smeh torej ni sam sebi namen, ampak je propagandno sredstvo. Verza "Slovenec, tvoja zemlja je zbrava" pa ni napisal Prešeren, ampak Vodnik.

S pričujočo številko smo preuredili notranje lice "Gorenjskega partizana". Tudi našim edinicam hočemo dati pobudo, da nam sledijo v stremljenju, ki ga izpovedujemo v članku "Pogled nazaj in naprej". Pozivamo vse tovariše, da nam v četnih in bataljonskih glasilih pišejo o svojih izkušnjah in opazovanjih. Da-si je naša vojska urejena po enotnem sistemu, živi vendar vsaka naša edinica svoje življenje, ki nu lokalne raz-

mere dajejo posebno obeležje. V vsaki edinici se vprašanja voj.škega in političnega značaja pojavijo na svoj lasten način in jih je treba reševati s smislom za dane okoliščine in razumevanjem ozadja vseh problemov.

Nerazumevanje smisla in vloge naših žepnih časopisov s strani naših funkcionarjev izdaja dejstvo, da naši komandirji, komandanti in politkomisarji v njih ne sodelujejo ali pa, če kak članek objavijo, je članek takega značaja, da bi ga prav lahko napisal neki drugi ali tretji poljubni partizan. Žepni časopis čete oz. bataljona je glasilo edinice, ki ga izdaja, in mora prikazovati resnično življenje edinice z vsemi vrlinami in napakami, ki se v edinici kažejo. Naj se funkcionarji poslužujejo časopisov za vzgojo edinice, za odpravo vseh nezdravih pojavov.

Seveda pri vsem tem ostane še dovolj prostora za leposlovne članke, ki pa ne smejo biti iztrgani iz našega časa, temveč morajo biti v zivi povezanosti s problematiko naših dni in prilik.

Stvar propagandistov je, da vse, kar smo povedali, pri urejanju žepnih časopisov uvažujejo in pritegnejo k sodelovanju vse tovariše, ki jih bodo v tem mogli podpreti.

Miting 2. PSV, kakor nam ga je v "Glasu Jelovica" predstavila Stanetova reportaža, je bil v smislu propagande za NOV zelo močno podčrtan. Saj se kar trije govorniki bavijo s prikazovanjem naše borbe, njenih ciljev in uspehov. Sem pa tja so se tudi ponavljali drug drugega. Tenu bi se morali izogniti, če so hoteli, da bi jih poslušalci vseskozi z zanimanjem spremljali. Četrty govornik je obravnaval vojaški položaj v svetu. V programu mitinga, katerega tema je bila, kot smo ugotovili, močna propaganda za NOV, smo pogrešali nekaj krepkih, s smotrom mitinga skladnih aktualnih deklamacij. Tudi med pevskimi točkami so bile ucarne partizanske pre-

skromno zastopane.

Pri sestavljanju programa za miting moramo vselej imeti pred očmi: kaj hočemo s tem mitingom doseči? Z vidika smotra mitinga moramo izbirati program. Vse točke mitinga morajo biti uglasene na osnovni ton, na temo mitinga. Če te skladnosti ni, vtis mitinga ni enoten, je razbit in nima zadovoljivega propagandnega učinka.

Razločujemo med mitingi za civilno prebivalstvo in mitingi za vojsko.

Smoter mitinga za civilno prebivalstvo v razmerah in okoliščinah, ki vladajo pri nas na Gorénjskem, more biti predvsem propaganda za narodno osvobodilno borbo, za CF oz. NOV, razkrinkavanje izdajalske reakcije in dviganje morale s prikazovanjem vojaške in politične situacijev svetu. Če prirejamo miting v kraju, v kateremga še ni bilo in ga predvidoma v doglednem času spet ne bo, bomo zajeli v program vso to aktualnost, tam pa, kjer se mitingi večkrat prirejajo, bomo podčrtali enkrat to, drugič ono tendenco. Če se pred istim občinstvom prirejajo isti, enaki mitingi, se jih mora ljudstvo naveličati. Če pa je v osnovni misli mitingov zmeraj nekaj drugega, novega, bodo imeli mitingi zmeraj učinek in uspeh.

Pri mitingih za vojsko moramo uvaževati razne okoliščine. V času mobilizacije, ko sprejemamo v svoje vrste tovariše, ki še niso zgrajeni, ki v podzavesti še nosijo kali sovražne propagande in v krvi sredinsko mlačnost, bo smoter mitingov za vojsko isti kot mitingov za civilno prebivalstvo. Kadar pa ni pritoka mobiliziranih novincev in je v edinici zavednost zadovoljiva, bomo šli korak dalje. Tedaj bo smoter mitingov propaganda za utrjevanje politične linije O F, dvig nje borbenosti, nadušenja za konkretne vo-

KATERA EDINICA BO PRIREDILA NAJVEČ MITINGOV?

jaške akcije, bičanje nezdravih pojavov v naši vojski (vojvodstvo, sektaštvo, lokalpatriotizem, familijarnost,) kulturno-prosvetno izobraževalne tovarišev (kulturno-prosvetni večeri). S smotrom mitinga pa se morajo vsakokrat skladati vse točke programa. Tu je treba nekoliko čuta in smisla za notranjo skladnost.

Smotru in značaju mitinga odgovarjajoče je treba regulirati tudi "prosto zabavo", ki ne sme biti sama sebi prepuščena. Treba jo je voditi in paziti, da nam ne spridi uspeha mitinga. Posebno pri mitingih za civilno prebivalstvo je treba paziti na obliko zabave. Da mora biti v vsakem primeru dostojna, partizana vredna, ni treba posebej poudariti. Odmore med plesi izpolnimo s šaljivimi točkami, ki pa ne smejo biti plehke in neokusne in morajo tudi imeti propagandni namen in pomen. Tu se lahko izživljajo: komiki, humoristi, ki jih ima vsaka četa nekaj. Priporočljivejši kot običajne zabave za zaključek so manifestativni obhodi s petjem.

Poleg skrbne, tenkočutne izbire in solidne izvedbe programa je za dober uspeh mitinga važna tudi pravilna oprema prostora, v katerem se miting vrši. Oprema prostora mora odgovarjati vsebini mitinga. Če gre za politični miting, bomo obesili zastave zavezniških držav in slike njihovih predsednikov. Na vsakem mitingu naj poleg slovenske zastave visi tudi jugoslovanska. Tovariša Tita mora predstavljati dostojen portret.

Znano nam je, propagandisti pri prirejanju mitingov pogrešajo predvsem primernih tekstov za deklamacije in recitacije. V tem pogledu jim bo pomagano z izborom recitacijskih tekstov "Od Prešerna do danes", ki ga je izdala gledališka sekcija Propagandnega oddelka pri Glavnem štabu NOV in PO Slovenije. Brošuro smo poslali tudi našim edinicam.

V zadnjem času smo razposlali tudi več dobrih tekstov za oder. To so bili skeči: Mileta

Klopčiča "Mati", Mateja Bora "Gospod Lisjak", in "Ječa se je odprla", Vita Zupana "Tri zaostale ure", Radoša Ivanova "Slovenska mati", Miletov prizor "Morale je zmanjkalo" in Gustlov "Hitler in Mussolini". Priporočamo vam, da s temi skeči, ki so kvalitetni in aktualni, bogatite programe mitingov. Seveda noraje s programov izginiti vsi plehki šaljivi prizori in neslane burke, ki ne napravljajo na gledalce nikakega pozitivnega učinka.

Potreban edinic po pevskih tekstih bo v polni meri zadostila pesmarica, ki jo bomo v kratkem izdali.

27. april in 1. maj so naše edinice proslavile s številnimi mitingi. Poročila pa, ki smo jih prejeli, pa so bila preskopa, da bi si na podlagi njih mogli ustvariti pravo sliko o teh mitingih. Da nam bo mogoče presojeti vrednost in uspelost mitingov, naj nam propagandisti obširno poročajo o poteku, vsebini in zunanjem uspehu mitinga. Priložite vse govore ali pa podajte vsaj njih zgoščeno vsebino. Reportažo o mitingu nam pošljite takoj prvi dan po prireditvi.

Vojno dopisniška služba. V vojnih dopisih, ki jih prejemo od naših edinic, se pojavljata med vsem dve napaki, ki pričata, da nekateri naši vojni dopisniki še zmeraj nimajo povsem jasnih pojmov o smislu vojnih dopisov: 1./ Popolnoma zgrešen je način poročanja, ki obravnava po nekaj dni drugega za drugim, naštevajoč vse mogoče nevažne malenkosti ali celo ugotavljajoč: ta dan ni bilo posebnih vojaških dogodkov. Tisto, kar ni bilo, nas ne zanima. Podlaga vojnim dopisom niso dnevi ampak akcije. 2./ Napačno je, če opise akcij vpleta propagandist v svoje tedenska poročila. Na ta način izvenem za akcije veliko prepozno. Vojni dopis se za vsako akcijo sproti napiše in odpošlje takoj po zaključku akcije oz. po vrnitvi v taborišče.

Naši vojni dopisniki naj se zavedajo važnosti in odgovornosti svojega dela. Uspehi naše

vojske, ki bi sicer ostali zgolj vojaški, postanejo po zaslugi vojno dopisniške službe odlično sredstvo za dviganje morale. Vojaškim uspehom da je šele vojna dopisniška služba prop. gandno vrednost. Naj bodo vojnim dopisnikom pred očmi napor in žrtve tovarišev, pa jim vest ne bo dala da bi bili v izvrševanju svojih nalog polovičarski.

Najboljše sredstvo za populariziranje zmag in uspehov naše vojske so dobre reportaže. Prav te pa zelo redko prejemo od naših vojnih dopisnikov. Treba je, da nam pošiljate reportaže o vseh večjih borbah in uspešnih akcijah. Pisane naj bodo tako, da bodo nudile sliko vsega poteka borbe, vmes pa opletajte opise junaških dejanj posameznih borcev, ki so odločno in odločilno posegli v tok borbe. Poudarjajte težave, ki so jih morali borci premagovati zaradi vremenskih neprilik, teme, težkega terena. Reportaža naj bo dramatično razgibana, živa, nazorna slika akcije. Osnova naj ji bo celoten vtis, ki ga je o akciji dobil reporter. Dobre reportaže objavljamo v našem glasilu. Čitajte jih in se učite ob njih. Opozarjamo vas na reportaži "Napad na vlak" in "Juriš nad gestapo" v pričujoči številki.

Kronika. Doslej smo prejeli kroniko II. bat. 1. MSV, 2. MSV, tehnike B, bolnišnice I, ambulante B in ambulante "Košute". Kronisti so se potrudili, da bi čim bolj vsestransko zazajeli zunanje in notranje življenje svojih edinic od svojih prvih početkov pa do danes. Najzanimivejše so kronike 1. MSV, bolnišnice I, Ambulante "Košute". Edinice, ki nam kronike še niso poslale, naj store čim-prej.

KATERA EDINICA BO POŠILJALA NAJHITREJŠE?
NAJBOLJŠE IN NAJTOČNLJŠE VOJNE DOPISE?

Vojaško tekmovanje. Za proslavo tretje ob-
letnice ustanovitve OF je Glavni štab NOV in PO
Slovenije vzporedno z narodnim tekmovanjem raz-
pisal vojaško tekmovanje, ki bo trajalo od 27.
aprila do 27. junija 1944. Propagandisti naj za-
stavijo vse sile, da se propagandistično delo v
naših edinicah poživiti in dvigne na stopnjo, ki
bo nas vredna. Propagandisti naj v tem času da-
jo vse od sebe, saj bo njih delo vplivalo na kon-
čno oceno posameznih edinic.

Načrt za vojaško tekmovanje edinic IX. Korpu-
sa NOV in POJ, ki ga je izdal štab IX. Korpu-
sa NOV in POJ, opozarja na nekatere napake in
slabe strani naših edinic, za katero odpravo mo-
rajo propagandisti uporabiti vsa sredstva in za-
staviti vse napore. Kot ena izmed napak se o-
menja prenalo intenzivno politično delo. Zato mo-
rajo propagandisti budno paziti na pravilno po-
litično linijo propagandnega dela. Cilj naše pro-
pagandne je osvoboditev naroda, zato mora ime-
ti naša propaganda strogo dosledno narodno os-
vobodilno linijo. Predvsem se je ogibati sekta-
štva in kršitev zavezniške linije.

Kolikor bo ocena naših edinic odvisna od pro-
pagandnega dela, se bo ozirala na vse panoge pro-
pagandističnega dela in udejstvovanja. Vpraša-
lo se bo, katera edinica je imela najboljše po-
litične ure, katera ima najboljše odnose do ci-
vilnega prebivalstva, katera je priredila naj-
boljše mitinge, katera izdaja najboljši žepni ča-
sopis, ima najboljše, najvestnejše vojne dopis-
nike in vodi najboljše kroniko.

Glejmo, da propaganda v tem tekmovanju ne bo
zaostajala za ostalimi odseki dela v naši vojski,
temveč da bo ona drugim dajala vzpodbudo.
Propagandisti naj v tem času tekmovanja ne sto-
re le tega, kar je njihova dolžnost, temveč naj

KATERA EDINICA BO POSLALA NAJVEČ REPORTAŽ?

store vse, kar morejo. Z vnemo, samoinicijativo; požrtvovalnostjo naj pohite na delo in naj pospešijo tempo dela. S stopnjevanjem svoje aktivnosti do skrajnosti naj dokažejo, da poznajo in cenijo smisel in bistvo propagande, ki prav tako kot puška ni nič drugega, kot sredstvo našega narodno osvobodilnega boja.

Črtomir



VOJAŠKI IN POLITIČNI PREGLED

Zunanja in notranja situacija

Vojaški pregled:

Po velikih uspehih in po prodoru Rdeče armade do Čehoslovaške in Madžarske, po vdoru v Rumunijo preko Pruta in Sereta ter po zasedbi polotoka Krim vlada danes na celotni vzhodni fronti zatišje. Uradna poročila omenjajo le delovanje patrol, kvečjemu še krajevne sunke in odbite napade Nemcev.

Isto zatišje vlada tudi na italijanski fronti, kjer je le tu pa tam delovanje patrol.

To zatišje je zatišje pred viharjem. Presledek pred velikimi zamahi in udarci, ki bodo padali od vseh strani po Hitlerju in njegovih prirepnikih, po vsem tistem barbarskem, požiralskem in ubijalskem fašističnem redu, s katerim hoče Hitler osrečiti Evropo in kateri danes teži ter stoji na plečih podjarmljenih narodov.

Vzdolž cele vzhodne fronte Rusi koncentrirajo ogromne sile. Na fronto prihajajo iz zaledja

KATERA EDINICA BO POŠILJALA NAJBOLJŠO KRONIKO ?

nove divizije, novi tanki, topovi in nova letala. Rdeča armada se pripravlja na poslednji udarec v smrtnih krčih se zvijajoči Hitlerjevi zveri. Rdeča armada čaka samo še povelja naprej, da uniči Hitlerjevo tiranijo, da osvobodi svobodoljubne narode. V Angliji stoji naša zavezniških vojakov, tankov, letal in ladij, ki čakajo samo še povelja, da ponesejo boj na evropska tla.

Istega povelja čakajo zavezniške sile v Italiji in tako bodo začeli padati udarci z vzhoda, juga in zapada, kot so to sklenili lansko leto na Teheranski konferenci Roosevelt, Stalin in Churchill.

Med tem ko vlada na vseh frontah zatišje, razvija letalstvo, tako zavezniško kot rusko, veliko aktivnost. Zavezniško letalstvo je svojo ofenzivo še stopnjevalo in zadaja še občutnejše udarce Hitlerjevemu vojnemu stroju. Napadi se vrste predvsem na industrijske kraje v Nemčiji in na vojne tovarne, prometne naprave ter komunikacije v Franciji, Belgiji, Nizozemski, v severni Italiji in jugovzhodni Evropi. Ti napadi se vrše noč za nočjo, dan za dnem in spreminjajo Nemčijo in atlantsko obalo v pravi pekel.

Rusko letalstvo bombardira vojne in prometne naprave vzdolž vzhodne fronte.

Sistematično bombardiranje prometnih zvez in vojno-važnih naprav v zaledju, na zahodu in vzhodu, je predpriprava za velike dogodke, ki so pred nami in, ki bodo odločilni v poteku te vojne.

V Jugoslaviji se vrše ogorčene borbe največih odsekih. Nemci hočejo izkoristiti še zadnje trenutke in zatreti polet naše narodno osvobodilne vojske. Zavedajo se odločilnih dogodkov, ki stojijo pred njimi. Hočejo na vsak način pritegniti obrambo pred invazijo in ofenzivo na vzhodu čim več divizij, ki jih veže naša NOV. Zaradi tega vrše nočan pritisk na naše položaje največih sektorjih. Najmočnejši pritisk vršijo v vzhodni Bosni, kjer sodelujejo tudi nemške SS-divizije ter

ustaške in četniške bande. Prav tako se vršijo srdite borbe v zapadni Bosni in Hercegovini. Tudi v Srbiji vrše Nemci napade in pošiljajo ojačenja iz Grčije z namenom, da bi zadržali pohod naših brigad. V zadnjem času so se vodile borbe okrog Užic, katere so morali Nemci in njihovi pomagači odstopiti zaradi pritiska naše vojske. Nadalje se razvijajo hude borbe tudi ob belgarski meji in ob progi Beograd - Skoplje.

Vse napade naši borci uspešno odbijajo in prizadevajo Nemcem in njihovim pomagaškim bandam velike in občutne izgube. Le v vzhodni Bosni je sovražniku uspelo ob velikih izgubah zasesti nekaj krajev, katere pa je kmalu zopet osvobodila naša vojska, katera uspešno čisti tudi ozemlje, ki je v zadnji nemški ofenzivi bilo zasedeno po sovražniku. Na ostalih sektorjih v Slavoniji, Vojvodini in Liki vrši naša vojska ofenzivne akcije, in je osvobodila v zadnjem času vrsto manjših in večjih krajev, med njimi tudi nekaj vasi v neposredni bližini Zagreba.

Naša vojska je ob sodelovanju zavezniškega brodomstva zasedla skoro vse otoke od Splita do Dubrovnika. Vse nemške posadke na otokih so bile uničene ali pa zajete. Veliko vojakov se je brez boja predalo naši vojski. Zaplenjenega je bilo veliko vojnega materijala. Tako je bilo samo na Korčuli ubitih in zajetih okrog 1000 sovražnikov.

Veliko delovanje naših edinic je še vedno usmerjeno proti prometnim žilam in napravam sovražnika. Iztirjenih je bilo zopet veliko število vlakov, posebno na progi Beograd - Zagreb in Niš - Skoplje.

V večih akcijah je pomagalo naši vojski zavezniško letalstvo, ki je bombardiralo promet ob Dalmatinski obali ter prometne naprave in zbilišča sovražnih čet v osrčju Jugoslavije.

V Sloveniji se vrše borbe v okolici Ljubljane, Novega mesta, Gorice, Trsta in Postojne. Uspešni so bili napadi na sovražne kolone pri Idriji in ob progi Velike Lašče - Ribnica. V teh

bojih je bilo ubitih in ranjenih 90 sovražnikov. Iri borbah okoli Trsta pa je bilo ubitih okrog 30 Nemcev in zaplenjenega veliko orožja. Naše čete so na Dolenjskem zasedle tudi del Ribnice, a so se morale pred protisunkom in nadmočjo sovražnika naposled umakniti. Pri tem so bile zadane občutne izgube koloni, ki je prišla sovražniku na pomoč. Ubitih je bilo več kot 80 Nemcev in švabobrancev. Poleg tega so bili tudi uničeni 3 tanki. Pogosti napadi se vrše tudi na ostale okupatorjeve in švabobranske postojanke. Na Koroškem je bila potolčena pri Beljaku ena nemška kolona. Na Štajerskem so se razvijale večje borbe pri Kanniku, kjer so Nemci drago plačali svoje napade. Imeli so veliko izgub. Uničen je bil 1 tank in več oklopnih avtomobilov, naši so zaplenili precej orožja. V zadnjem času je okupator izvršil ofenzivo tudi na področju Primorske, ki pa je bila brezuspešna. Uspešna je bila le v plenitvah živine in živeža pri civilnem prebivalstvu.

Na Gorenjskem je okupator izvršil ofenzivo na področju III. bataljona G.O., ki je trajala 4 dni. V toku ofenzive je bataljon imel nekaj zaporednih borb z Nemci. Pri teh borbah so se borci zelo dobro izkazali. Pri malih izgubah so ubili 48 sovražnikov. Tako je sovražnik krvavo plačal to ofenzivo, ostale edinice so vodile uspešne borbe z Nemci in gorenjskimi švabobranci, kateri so imeli velike izgube, posebno okrog Škofje Loke in Jesenic. Zaplenjeno je bilo tudi orožje in ostali material.

Poleg tega je bilo izvršenih veliko sabotažnih akcij. Iztirjenih je bilo več vlakov na progi Jesenice - Ljubljana. Uničeni so bili vagoni in lokomotive, na več krajih je bila razrušena proga.

Istčasno se nadaljuje mobilizacija gorenjskih mož in fantov, ki do danes še niso vstopili v našo NOV. V gotovih krajih pri Škofji Loki in Kranju so mobilizirali švabobranci, a se jim

je večina moških poskrila ali pa potem ušla.

Politični pregled:

V satelitskih državah se opaža vedno večji odpor proti domačim vladam in proti Nemcem. V vseh teh državah vlada vedno večji teror. Vrh se streljanje talcev, tako tudi v Češki, Poljski. S takim postopanjem hočejo zatreti svobodoljubne tešnje narodov.

Iz poročil, ki prihajajo iz bele Rusije, so razvidna zverinska dejanja Nemcev, ki hočejo iztrebiti sovjetsko ljudstvo, da bi se maščevali za zadnje velike poraze. Razširjati so začeli tifus po taboriščih, kjer je zaprto zavedno in miroljubno prebivalstvo. S tem hočejo Nemci rešiti svojo usodo, vendar bodo vsi njihovi zločini drago poplačani.

Kritično stanje na vzhodni fronti dela vse večjo paniko v diplomatskih krogih nevtralnih držav. Zaradi porazov, katere doživlja nemška armada na vzhodu, in ker že bije Hitlerju zadnja ura, hočejo še v zadnjem trenutku zapustiti Hitlerjevo barko še preden bi se potopila. Stockholmski nemški diplomati nočejo biti več Hitlerjevi zastopniki, ampak politični emigranti. Iz Berlina pa je ušel japonski diplomat na Švedsko in se stavil na razpolago zaveznikom.

Ti dogodki, ki se bodo, kot vse kaže v bodoče vse česče ponavljali, vzbujajo v Berlinu vedno večji strah. Strah pred razpadanjem /političnim/ nemške diplomacije. V Stockholm so Nemci poslali več gestapovskih funkcionarjev, a vse to je zaman, ker Nemčija se že nahaja na pragu svoje propasti.

V Moskvo je prispelo naše vojno zastopstvo z generalom Terzičem na čelu v svrhu čim tesnejšega sodelovanja med našo vojsko in Rdečo armado v zvezi z blizajočimi se dogodki.

Prav tako je prispela tudi naša vojna misija v London, katero vodi general Velebit. Namen misije je, da razgovarja z angleško vlado glede pomoči naši vojski. V zvezi s tem se je vrnil v

London tudi šef angleške vojne misije pri našem Vrhovnem štabu.

V Londonu je prihod naše vojne misije zbudil veliko senzacijo in veliko veselje med tankajšnjimi Jugoslovani, ki so na naši strani. Te naše rojake je general Velebit tudi obiskal in pri njih žel veliko navdušenje za našo stvar. Poleg tega je bil tudi na konferenci londonskih časnikarjev, katerim je podal celotno sliko o borbi jugoslovanskih narodov. Za svoja izvajanja je žel veliko priznanje in zanimanje med navzočimi časnikarji. Drugi dan so prinesli vsi angleški časopisi na prvi strani njegove izjave s sliko tov. Tita in članov komisije.

Svobodoljubni narodi se vedno bolj zблиžujejo v skupni borbi proti istemu sovražniku. Tako je bilo med našim Nacionalnim komitetom in grškim postavljeno na podlagi predloga našega voditelja tov. Tita najtesnejše sodelovanje. Tako so postavljeni temelji uspešne borbe pri obeh narodih, ki se že tri leta borita proti okupatorju.

Pomoč zaveznikov in sodelovanje z našo vojsko je vedno večje. Pred kratkim je bila v Kairu podpisana med Angleži in našo NOV pogodba, po kateri bo gotovo število jugoslovanskih letalcev vključeno v sestav zavezniškega letalstva. Naši letalci se bodo vežbali na bližnjem vzhodu ter nato sodelovali pri napadih na Evropo.

Protifašistična fronta postaja vedno trdnejša. V Italiji so vse antifašistične stranke stopile v Badoglijevo vlado na podlagi predloga defašizacije režima ter enotne in stem uspešnejše fronte proti okupatorju in izdajalcem.

Tudi v Kairu je bila sestavljena nova grška vlada, katera ima cilj združitev vseh protifašističnih strank v Grčiji.

Nasprotno pa je finska vlada odbila poslednje moskovske pogoje za premirje in s tem jasno pokazala, da se hoče še v naprej boriti na strani Nemčije.

V Jugoslaviji se ljudstvo vedno bolj zgrinja okoli svoje ljudske vlade. Na vseh sestankih in mitingih navdušeno pozdravlja politiko vlade, sklepe in odloke AVNOJ-a in uspešno borbo naše vojske.

V Sloveniji se vrše na osvobojenem ozemlju volitve v okrajne in okrožne osvobodilne odbore. Prebivalstvo z navdušenjem prihaja na volišča, ponekod kar s harmoniko in s petjem, da odda svoj glas za narodnega zastopnika. Vsi Slovenci, ki danes volijo, se dobro zavedajo, da ne volijo pod pritiskom kakšnih žandarjev in protiljudskih gospodov, kot je to bilo v bivši Jugoslaviji, ampak svobodno izbirajo in volijo svoje zastopnike - ljudsko oblast in to danes med najtršo borbo proti fašističnim krvolokom in zati-ralcem.

Na dan 27. aprila je slovenski narod praznoval tri-letnico ustanovitve osvobodilne fronte, katera vodi naš narod v novo svobodno bodočnost. Na mitingih in shodih, ki so se vršili natančno na ta dan, je ljudstvo navdušeno dajalo priznanje naši OF, ki je povedla slovenski narod v neizprosni boj proti našemu največjemu sovražniku, ki vodi naš narod po poti, ki je edina pot, ki bo rešila bodočnost slovenskega naroda. Prav tako ljudstvo navdušeno pozdravlja odloke in sklepe našega slovenskega parlamenta SNOS-a.

Tudi 1. maj, delavski praznik, praznik borečega ljudstva, se je praznoval širom naše zemlje. Na ta dan so izšla dnevna povelja naših štabov, naše edinice pa so sklenile, da svojo borbo proti okupatorju in domačim izdajalcem še podoje in podesetorijo.

Za slovenski narod, posebno pa za Primorsko, je bil velik dogodek, ko je predkratkim maršal Tito imenoval komandanta bivše V. Primorske brigade Janka Premrla - Vojka za narodnega heroja. S tem je tov. Tito dal priznanje tudi primer-skemu ljudstvu za njegovo borbo proti okupatorju za svobodo in združitev z ostalimi jugoslo-vanskimi narodi.

Ljubo

6a. obletnica rojstva Ivana Cankarja

10. maja je poteklo 68 let, kar se je na Vrhniki rodil Ivan Cankar, mojster slovenske besede. Bil je sin proletarske družine. Študiral je v Ljubljani realko. Po maturi se je na Dunaju vpisal najprej na tehniko, študiral pozneje romanske in slovanske jezike, pa se končno posvetil samo pisateljevanju. Na Dunaju je živel do leta 1909, ko se je preselil v Ljubljano, kjer je živel do svoje smrti leta 1918.

Cankar je naš najboljši prozaist. Uživa svetoven sloves. Njegova dela so se prevajala v ruščino, češčino, poljščino, angleščino, francoščino, italijanščino, nemščino, madžarščino in finščino.

Cankarju umetnost ni bila niti sama sebi namen niti ne služkinja siti meščanski družbi, ki je jemala vse dobrine v zakup. V službi umetnosti je videl službo resnici in pravici. V svojih črticah, povestih, novelah in dramatskih delih je neusmiljeno in brezobzirno izpovedoval svoja spoznanja. Okusil je brezup bede in vso ostrino družabne krivice. (Hlapec Jernej in njegova pravica.) Videl je laž, hinavščino, neznačajnost in nasilje. Zato je vihtel bič. (Hlapci, kralj na Betajnovi.) Videl je zaslepljenost, neodločnost, strahopetnost in svetohlinstvo. Zato je bil strupen njegov smeh. (Za narodov blagor, Pohujšanje v dolini šentflorjanski, Krpanova kobila.) Videl je uboge, ponižane in užaljene, preganjane in trpeče. Zato je bila polna ljubezni njegova beseda. (Križ na gori, Za križem, Na klancu, Podobe iz sanj.)

Neutešljivo hrepenenje po resnici in pravi-

Omagujoč uvažuj pregovor: "Pot je strma, cilj je lep." (Ivan Cankar)

ci je dalo vsemu njegovemu delu visoko moralno vrednost. Cankarjeva beseda je s kritiko družbe in dobe vzgajala narod k značajnosti in zavednosti. Na poti razvoja našega naroda iz naroda hlapcev v narod notranje in zunanje svobodnih ljudi stoji Cankar, kačipot in vodnik, ki v svoji silni veri v svoj narod gleda v bodočnost in vidi: "Narod si bo pisal sodbo sam; ne frak mu je ne bo in ne talar!"

2. obletnica

Črtomir

smrti Toneta Tomšiča

21. maja sta potekli dve leti, kar je bil v Ljubljani ustreljen narodni heroj tovariš Tone Tomšič, organizacijski sekretar KPS in eden vodilnih tvorcev našega narodno osvobodilnega gibanja.

Naša najtežja žrtev in naša najdragocenejša žrtev. Žrtev, s kakršnimi mi kupujemo svobodo.

Fovesile so se cevi italijanskih fašističnih pušk, zlomil se je bes zlobe in nasilja laških zatiralcev. Naša sila pa je zrasla. Zrasla je iz tal, poškropljenih s krvjo junakov. Kri junakov je seme v brazdi bodočnosti.

Nobena žrtev v naši borbi ni zastonj. Veličina žrtve rodi veličino sadu. Na mesto padlega borca Toneta Tomšiča so stopile stotine borcev - brigada.

Nam vsem pa je spomin nanj vzpodbuda, da sledimo njegovemu vzgledu, je vir bojaželjnosti in maščevalnosti.

Iz spoštovanja in ljubezni do padlih borcev nam raste sklep: Z vsemi silami nad sovražnike, ki nas še tlačijo! Nad grobovi žrtev zgradimo slavolok zmage, svobode!

Črtomir

ŽIVELA ZEDINJENA SLOVENIJA
V DEMOKRATIČNI, FEDERATIVNI JUGOSLAVIJI!

INAJBIČILŠII PAIDAJIO

"V akciji ima glavno zasedo Borisova trojka!" je odločil tovariš komandir. Boris, osemnajst leten fant, je sprejel kot vedno povelje disciplinirano in z veseljem, češ mogoče bo še pokalo, čeprav je vedel, da bo moral dve do tri ure zmrzovati na straži.

Akcija v Tržiču! Četa in tehnika nujno rabita pisalne stroje, kuverte, pisarniški material itd. Tovariš namestnik komandanta bataljona izbere same prostovoljce in seveda Boris se javi med prvimi, čeprav je komaj prišel s straže. Ko se znoči krene četa počasi, tiho. Tajinstveno se izgubijo koraki v noč.

Položaj, kjer se je imela vršiti akcija, ni bil ravno najboljši in tovariš namestnik komandanta bataljona je moral postaviti štiri zasede. Na najvažnejše mesto je šel Boris. Ker pa so bili samo trije mitraljezi, je bilo postavljenih šest puškarjev, ki so v četrti zasedi branili edinico in ob enem tudi Borisov hrbet. Malo pred akcijo je prišlo v omenjeno mesto več avtobusov Švabov, ki so se vračali s hajke. Naši so vedeli, toda akcija se je morala na vsak način izvršiti!

Nekaj besed, nekaj tihih povelj in že so bile zasede na mestu. Ostali so odšli po svojem poslu, nekateri v pisarno po stroje, drugi na postajo, da jo razbijejo. Toda sredi dela zapoje breza svojo smrtonosno pesem. Mitraljezeč druge zasede je opazil Švabe in užgal. Švabi so se brez strela razbežali, toda kmalu so dobili pomoč iz vseh strani navalili na naše zasede. Največja pomoč je prišla ravno na zasedo, kjer so bili strelci. Zapele so brzostrelke, toda naši strelci in brede jim niso ostali dolžni odgovora. Zaradi hudega pritiska se je morala ~~zaseda~~ šestih strelcev umakniti proti zbornemu mestu. Tudi to-

variš Boris bi se lahko umaknil, toda zavedal se je, da bi s tem švabe spustil preblizu in da se četa ne bi mogla v redu umikati. Žrtvoval se je! Postavil je mitraljez na sredo ceste za kup kamenja in nažigal na švabe. Ti pa so mu prišli za hrbet in streljali nazaj, toda on ni klonil, nažigal je rafal za rafalom, zdaj na prednje Nemce, zdaj na one, ki so mu bili za hrbtom. Ko mu je pošla vsa municija, je napravil umik. Ker pa je bil svet okrog njega odprt, so ga pri umiku zadele smrtonosne krogle iz švabske brzostrelke.

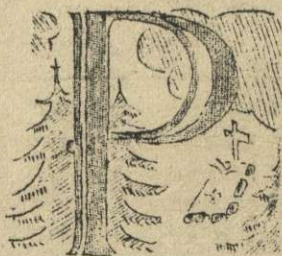
Tovariš Boris, zrtvoval si se, da si rešil ostale. Boris, vsi te pogrešamo, med nami mi več mirnega, tihega, a vedno vedrega in veselega fanta. Ostal nam boš kot svetel zgled v dnevih borbe, takrat, kadar narod zahteva od vsakogar, da izpolni svojo sveto narodno dolžnost. Daroval si svoje mlado življenje svojemu krvavečemu narodu, ki gre trnjevo pot in si preko trupel svojih junakov utira pot v lepšo bodočnost, v srečo, v svobodo! Naj ti bo lahka domača zemljica!

Zdravo Boris!

Ružo, II. bat.

INOTU —

NA PRERANI GROB



adel si. Povedali so mi in nisem mogel verjeti, da bi bilo res. Le kako se je moglo zgoditi. Zadel te je krogla belih psov in uničila tvoje mlado življenje, počno nad in hrepenenja po svobodi.

Še včeraj sva pela vsa vesela v pričakovanju lepših dni, danes pa ležiš tih in negiben v prezgodnjem grobu. Ležiš na kraju, kjer sva tolikokrat stala in gledala vasice pod seboj, vasice, v katerih se je

nekoč razlegal naš fantovski vrisk in kjer se je razlegala naša pesem, pojoča pod okni, na kateh-tih so se košatili rdeči nageljni.

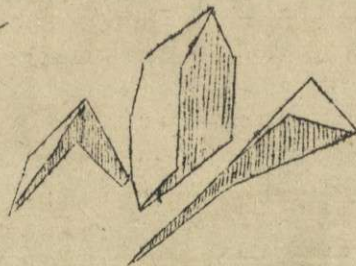
Morda takrat nisi mislil, da boš prijel za puško in stopil v vrsto borcev za svobodo in pravice svojega naroda. Toda prišlo je in si šel. Nisi se ustrašil žrtev, nisi se bal trpljenja, katerega si prestajal. Pripravljen si bil dati življenje na oltar domovine in dal si ga. Boril si se z neomejeno vero v srcu, da bosta nekoč domovina in ljudstvo v njej zadihala svobodno življenje. Toda v tej borbi te je podrla krogla Tokarijotova in pretrgala tvoje sanje, vero in upanje za vedno.

Počivaj, dragi Ino, naj ti bo zemljica lahka. Počivaj po borbi in spi brezskrbno, saj bomo mi ustvarili veliko dejanje, katerega smo započeli. Uničen bo tiran, uničen še huje stokrat prokleti pes belogardist in takrat bodo romala ljudstva na tvoj grob in na grobeve drugih junakov, ki so dali svoje najdražje za njihovo svobodo.

Kekec, I. bat.

Vstajenje

Od Triglava do Balkana
sila raste neugnana.
Narod vstaja zdaj iz teme,
moč ga nova kvišku žene
tja do sonca, gor k svobodi!



Zdaj se dvigajo narodi
kakor plaz, ki z gore plane.
Klic glasi se že povsodi:
Fantje, vsi v partizane!

Naj trepeče klet tiran,
naj se zdaj v krčih zvija,
naj še ropa in pobija,
trud mu ves je že zaman.





Če se pol sveta pogrezne,
naš pohod več ne obstane,
nihče nam srca ne gane,
dokler zadnji ni tiran
strt na tleh - in maščevan
brat sleherni, vsak tlačan!

Drago, 2. MSV

TURKIŠ NA GESTAPO

Bataljon je na pokretu. Temno je kot v rogu. Nevidno se vleče dolga kolona. Tovariši se drže drug drugega, da se ne trga veza. Ne vidiš ničesar.

In še dež! Kot nalašč! Zdi se nam, da se je še vreme zaklelo proti našemu pokretu. Vso noč lije. Nekoliko poneha, pa se zopet ulije ploha. Premočeni smo, mokra sprema in obleka postajata vedno težja. Pot se vleče, blato cmoka pod nogami, noge postajajo vedno težje.

Ure minevajo! Kmalu bo dan. Pohiteti je treba, počivati ne utegnemo.

Na vzhodu se dani. Nejasni obrisi vasi so že pred nami. Kmalu bomo na cilju.

Kolona se nenadoma ustavi. Od tovariša do tovariša gre živčen šepet. "Naprej"! Nervozni in radovedni stopamo počasi naprej. Nenadoma me presune. Pred hišo leže trije mrtvi - naši tovariši. Pogledam bliže: dva poznam! Svoj čas sta bila pri nas, kar stisne me. In kako grdo sorazmearjeni. Gotovo so padli ponoči v zasedo, čvabi še najbrž ne vedo, da so jih ubili. Imajo še orožje in vso opremo.

Vrsta se počasi pomika naprej. Kakor procesija ob božjem grobu se mi zdi. Opazujem tovariše. Sovraštvo jim zre z obrazov, maščevanje je njihova edina misel in želja.

Zunaj vasi smo. Druga četa je določena, da dostojno pokoplje padle tovariše. Mi krenemo na-

prej.

Nekje v daljavi se oglasita dve brzostrelki. Mi nadaljujemo pot. Še nekoliko, pa bomo v taborišču. Dež zopet pada, sicer pa, saj je vseeno, mokri smo tako že.

Blizu vasi zapoje znova brzostrelka in zaregljajo mitraljezi. Najbrž so udarili na našo drugo četo.

Prispeli smo do taborišča. Tam smo našli kurirja. "Dvanajst gestapovcev se goni spodaj okoli, sinoči so prišli!", nam pove.

Kot zveri planemo pokonci. Niti trenutka ne smemo izgubiti. Najje takoj nadnje. Takoj moramo maščevati padle tovariše. "Tovariši, za menoj!", zakliče tov. namestnik komandanta, kot blisk se poženemo za njim. Preveč! Nekaj nazaj. Sedemnajst nas je ostalo. Z nami ena zbrojevka in ena brenda. Se metalec min se nam pridruži. V strelcih hitimo čez planoto. Srca nam utripljejo, kri nam vre po žilah. Pokazali bomo tem psom. "Danes bo pa borba - kar za mano!", se široko smeje Kropar Mali in hiti naprej.

Pregledamo ves teren nad vasjo. Nikogar ni. Smo že pri vasi. Ljudje stoje pred hišami in plaho gledajo. "Partizani!", gre od ust do ust. "Kje so švabi?", zahtevamo vsi hkrati. "Spodaj



v vasi!", govore počasi in nekoliko s strahom.

V strelskih drvinah naprej proti dolnjim hišam. Tovariša Bine in Potok sta prva, za njima pa ostali. Nekateri ostanejo na robu gozda in stražijo hrbet. S puškami "na gotovs" gredo naprej - skokoma.

Nenadoma zaslišimo: "Hu..." Ozrem se. Iz bajte sta skočila dva Švaba in nas opazila. Bum-bum. Dva strela istočasno. Dum-ta-ta! Binetova brzostrelka že poje. Pri spodnji bajti že vžiga kar stoje. Potok je že za bajto. Njegova zbrojevka zareglja. Drrr-bum-bum... Streli padajo. Z mrzlično naglico se razvija borba. Švabi se zabijajo v bajte.

"Juriš!" Tovariši skočijo. Prva Potok in Bine. Gestapovci že beže, nekateri skočijo v zaklon. Iz okna še vedno nabija z brzostrelko. Naše puške pokajo, šipe se drobe, zid se kruši. "Užgi ga!", zavpije Slavček. Skoči med vrata in užge. Sabotiran naboj! Brž za zid.

Na drugi strani odlete vrata. Binetova brzostrelka se pokaže. Švaba skoči na stopnice. Ta-ta-trr... Bine nažiga - Švaba ni sam. Tesno ob vratih užge Bineta drugi. Kri se pocedi. Bine odskoči. Ni ga videl. Dobil je skoz obraz pod obema očesoma. Skoči nazaj v zaklon, odda vse Slavčku in se umakne.

Švaba nažiga iz line. Pritisne mu še dve v nogo. Bine je že v zaklonu. Ne boš ga ne! Tovariš namestnik je v bajti. Skozi okno jih pobija, tiste, ki beže. Švaba dela umik. Nekaj okoli trideset jih mora biti. Bine je že pri meni. Obveza je brž pri roki. Dvakrat okoli in rana je obvezana. Treba ga je spraviti na varno. Nekaj Švabov še nažiga. Naši tudi. Tovariši krijejo umik, da ga odstranimo. Kar čez polje se umikamo z njim. Tovariš Kolenc, ki je nosil metalec minje jo tudi dobil. Pravijo, da je padel. Metalec je torej ostal tam? Ne, ne sme!

Tovariši jurišajo nazaj. Gestapovci beže že proti Trsteniku v paničnem begu. Dva sta počinila,

sedem je težko ranjenih. Tovariš Bine težko dohaja. Še malo-ne more več. Naložimo ga in ga nese-
semo. Očesi sta mu zatekli in nič več ne vidi.
Kaj bo z očmi? "Tovariš namestnik Likar je tudi
ranjen!", pravijo tovariši v taborišču. Ni ne-
varno. Tovariši se vrnejo z metalcem min in ran-
jencem. Veselje nam žari z obrazov. To smo jih
nažgali, hudiče!

- - -

Čez dva dni smo zvedeli, kako so pritekli na
Trstenik, raztrgani, zamazani, brez kap in brez
uma. Vzeli so voz in konja in se odpeljali pro-
ti Kranju. V bolnici sta poginila še dva, osta-
li se bore smrtjo.

"Kakšni so partizani, naj mi nihče več ne
pravi. Sam sem videl dovolj. Ni boljših in dr-
znejših borcev - in še sami mladi povrhu. Ne že-
lim se več udariti z njimi", je dejal neki švač-
ski orožnik!

Stane

Nai dan Slovan

Stoletja tlačanił je narod Slovan,
stoletja v verige bil sužne vkovan,
zdaj prišel je čas vstajenja, Slovan,
da dvigneš glavo, da stopiš na plan.

Na vzhodu, glej, zvezda se zlata žari,
v svobode svetlobi se krasni blišči,
Hitimo pod njeno okrilje, Slovani,
ker ona edina lahko nas ohrani.

Razdrobi stoletne verige si zdaj,
zaceli si rane krvave,
z orožjem v roki vsak bori se naj,
da vstane dan zmage in slave.

Prijeti tudi ti moraš enkrat volan,
da vrneš ozemlje si svoje,
zatorej, ti narod slovenski, na dan,
napočil dan S L A V E je tvoje!

Janko, II. bat.

Napad na vlak

Začelo se je mračiti. Rdeča zarja je pobarvala jasno nebo. Le s severa se je podilo nekaj belih oblačkov.

Bataljon se opaja ob tem krasnem začetku večera in se vdaja topli misli na dom in svobodo. Od nekod se sliši glas harmonike. Tovariši brundajo napev.

Nenadoma se zašlišijo krepki "zdravo! zdravo!". Tovariši kar po vrsti vstajajo in pozdravljajo. Tovariš komandant se je vrnil. Obraz mu je nasmejan, veselo odzdravlja. Z oči mu goži: Fantje, nocoj pa bo! "Zbor!", zakliče dežurni čez nekaj minut. Vse kar završi. Vsakdo hiti in se postavlja v stroj. Dežurni komandira. Komandant prihaja. Raport. "Mirno! Na mestu volno!" Komandant je dobre volje. "Tovariši, 36 jih rabim nocoj! Pa pogumne in drzne! V načrtu imam sijajno akcijo. Kdo se javi sam? Roko v zrak!" Roke so zletele kvišku. Tovariši so spočiti in željni novosti, borbe. Komandant odbere tovariše. Čez deset minut odhod.

"Stroga tišina! Odstojanje!", gre tiho od tovariša do tovariša. Tiho, neslišno nadaljuje edinica pot.

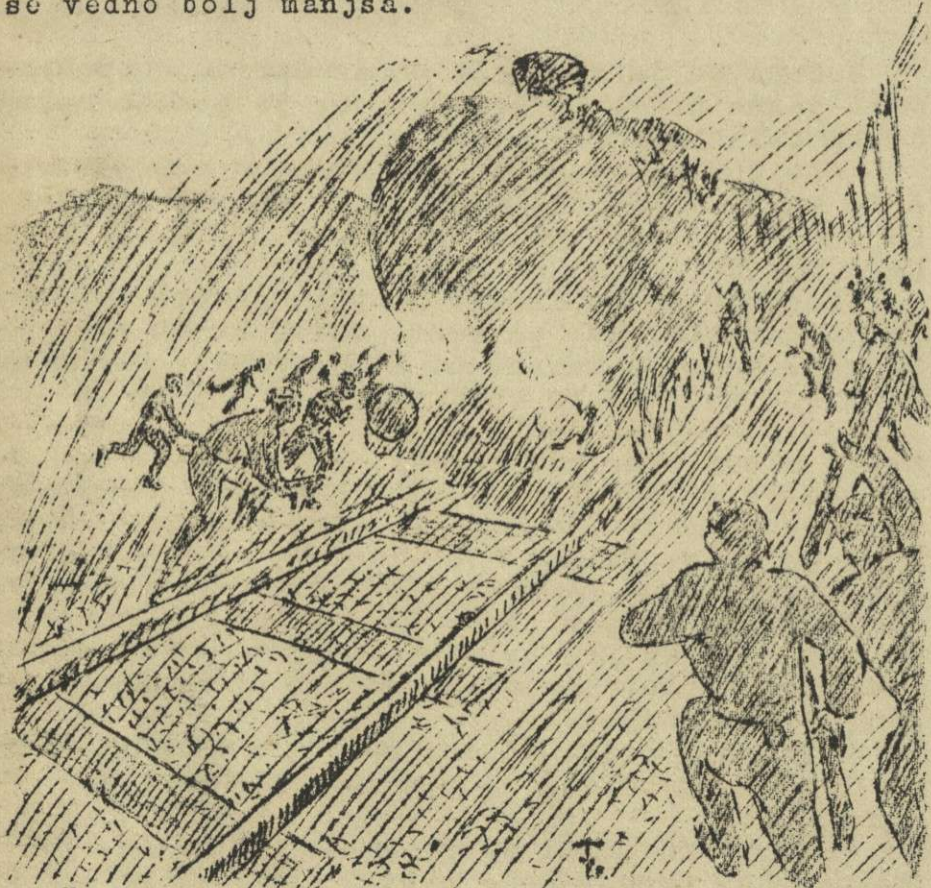
"Stoj"! Tovariši se spogledajo! Tu je vendar železniška proga! Bomo obstali tu, namesto da skočimo hitro čez? Komandant in namestnik že odrejata položaje. Tovarišem se med splošnim začudenjem posveti. Vlak! Ta bo torej naša žrtev.

Položaji so neslišno zavzeti. Niti dihanjane

slišiš. Tovariši čakajo in premišljujejo. Kako ga bomo ustavili, saj nimamo min. Ga bomo samo z mitraljezi in puškami poškopili?

Pisk! Monotono drdranje koles. Roj isker se vleče skozi noč. Ropotanje postaja vedno glasnejše. Vlak se bliža. Tovariši zadržujejo dih.

Tedaj se nenadoma izluči iz teme postava. V rokah se rdeče posveti. Rdeča lučca se vrti v krogu. Zdaj smo razumeli! Z zvijačo! Rdeči krog se vedno bolj manjša.



Zopet pisk! Hoče peljati do luči? Ne. Takoj mora obstati. Lučca se nenavadno hitro zavrti. Zavore zaškripljejo. Vlak stoji.

"Juriš", pretrga tišino rezek, močan in od-

ločen glas. Kot zveri planejo naši fantje. V hipu so v vseh vagonih. Namestnik komandanta je že na lokomotivi. Pištolo ima v roki: "Tovariša, z lokomotive dol!" Dva prestrašena "ja" in stroj je prazen. Namestnik je tudi vlakovodja. Kot bi trenil, pregleda stroj - vse v redu. Kakor nalašč, vse se bo izteklo po načrtu.

Tovariši so medtem pregledali vlak. Bil je skoro prazen. Le nekaj ljudi so našli. Med njimi Švabo - civilista. Tresel se je kot premraženo kljuse. Pri njem smo dobili novo špansko pištolo. To je vreden plen. V prtljažnem vagonu še nekatere malenkosti. Tudi za pošteno južino bo.

Tovariši hitijo. Vedo, da je škoda vsake sekunde. Ljudje morajo izstopiti. Vlak je prazen. Tovariši razbijajo in uničujejo vagone, saj vedo, da škodujejo okupatorju. Stroj se nenadoma premakne, zavozl naprej - sam. Spogledamo se. Pasaj sta oba strojevodji na tleh. Že zopet naš namestnik uganja svoje šale. "20 m od vlaka stran!" zadoni komandantov glas. Kot bi trenil, smo vsi odskočili. Začudeni strmimo, kaj bo zdaj.

Stroj bruhne nebroj isker, zapiska in zdrvi z vso silo nazaj. V tistem hipu odskoči nekdo z njega. Aha - namestnik! Široko se razkorači in gleda. Resk - bum! Stroj je priletel v vagone. V trenutku se spremeni prizor. Stroj stoji pokonci. Vagoni razbiti. Vse poka in škriplje. Tračnice razmaknjene.

Naša naloga je končana. Vlak razbit - proga pokvarjena. Tiho se vračamo v taborišče. Srce pa nam vriska. Ponosni smo. Tako odlično nam je uspelo. Kar nevede se obračajo tovariši nazaj. Ali ni bilo sijajno? Da, Švaba, sijajno smo ~~ta~~ zopet. Kjerkoli te hočemo, tam te privijemo. Nemisli, da si varen v vlakih. Tudi mi pojemo, tudi mi spravljamo v resnico našo pesem:

Napad na vlak!

Vse moste v zrak!

Naj sovrag divja kot vrag!

Stane

Hajka

Lepega zimskega jutra smo sedeli s tovariši pred taboriščem. Sonce nas je ogrevalo s toplimi žarki in bili smo prav dobre volje. Med nami je bilo precej novomobilizirancev. Tovariško smo jih vzeli v svojo sredo in se zabavali z njimi kot da smo si že stari znanci. Toda kdobi si bil mislil, da jim bo treba že prve ure v partizanih doživeti hajko. Vendar so preizkušnjo vsi dobro prestali in danes so gotovo veseli, da imajo že nekaj "prakse". Posebno v partizanih praksa veliko pomeni.

Zbrali smo se na soncu za hišo ter uživali toploto tako težko pričakovanih sončnih žarkov. Nekaj tovarišev je pripravljalo drva, jaz pa sem šivala. Okoli tovariša propagandista pa so bili zbrani ostali. Imel je kar natleh razgrnjen zemljevid in kompas. Pokazal je z roko smer, v kateri leži naša bratska Rusija. V tem se začuje s stražarskega mesta strel. Pričeli smo obsojati tovariša stražarja, da se zopet igra z orožjem in se mu tako po neprevidnosti izsproži. Nismo bili še pri koncu z našo kritiko, ko zažvižgajo kroglice iz brzostrelke tik nad našimi glavami. Švabi so tu! Kot bi trenil smo poskočili za ogel hiše. Takoj nato strojnica še z nasprotne strani. Vsi smo drli v hišo, da bi si rešili spremo, ker kroglice so bile še toliko visoko, da smo imeli trenutek časa. Jaz sem stekla v kuhinjo po nahrbtnik in površnik. Med vrati se zaletiva s tovarišem kuharjem, ki je že hitel iz hiše. Popadam svoje stvari in stečem za njim. Sklonjeni smo jo ucvrli v gozd, ker so naše kroglice švigale ne samo nad glavami ampak tudi že čisto nizko. Ko sem pritekla v gozd sem se takoj počutila bolj varno. Vsi smo jo ubrali po hribu navzdol, ko se začuje glas komandanta: "Strelci nazaj!" Strelci se ločijo od nas, osta-

li pa smo hiteli dalje. Ustavili smo se šele v drugem hribu in od tam poslušali dobro znani glas naše brigade. Na povelje "naprej" krenemo v redki koloni po eden, dokler nismo prišli domovega taborišča.

Cez dobro uro je prišel tovariš komendant in nas smejoč se pozdravil, nato pa je imel kratek pogovor, v katerem je precej ostro nastopil proti tistim, ki so bili oboroženi. "Strelec mora, če je iznenaden, poskočiti samo toliko, da dobi dober zklon, potem pa ne sme poznati strahu", nas je učil. Nekaj oboroženih da se je dobro držalo, toda na splošno danes ni zadovoljen. Nas je bilo sram, kajti praznati smo morali, da ima tovariš komendant čisto prav. Obljubili smo mu, da se bomo v prihodnje strogo držali tega njegovega povelja.

Seveda smo tudi nekaj "zaborili". Jaz sem izgubila odojce, vse šivalne potrebščine, pa še hlače, ki sem jih ravno šivala, tako da je moral tovariš, ki so bile njegove, teči v samih spodnjih hlačah. Toda zavedala sem se svoje krivde, zato sem se takoj obrnila na tovariša intendanta in ga lepo prosila, naj da tovarišu - hlače! Tej prošnji je ustregel in mi jih dal, boljše od prejšnjih, ki so bile res že slebe. Vesela sem bila, saj ostali tovariši zato sploh ne bi vedeli, če jim ne bi bila tega sama povedala. To nam je bilo po prestani nevarnosti vsom predmet smeha in razvedrila.

Oлга
I. bat.





PARTIZAN

se smeje

Mali oglas
Kupujemo dežnike za 3. MSV, da bo lahko vršil akcije v deževnem vremenu.

Samoiniciativa ali svojevrstno pojmovanje tekmovanja.

3. MSV nam zadnje čase pošilja ne le vojaška, politična in kulturna, ampak tudi vremenska poročila!



KJE JE NEMŠKA "LUFTWAFFE"?

V Nemčiji pravijo, da je na frontah, na frontah, da je v Nemčiji.

POZIV ČITATELJEM!

POZIVAMO VAS, DA PRI SVOJIH SABOTAŽNIH AKCIJAH NE POZABITE NA PAPIR IN TEHNIČNI MATERIAL IN GA POSLJETE V TEHNIKO B GORENJSKEGA ODREDA!
S TEM OMOGOČITE REDNO IZDAJO NAŠEGA GLASILA!



